

BLOC I. PROGRAMACIÓ DE CIÈNCIES SOCIALS

CIÈNCIES SOCIALS – ESO

1. Contribució de la matèria a l'adquisició de les competències clau.

a) *Competències socials i cíviques.*

Consisteix en:

- Comprensió i anàlisi crítica dels diferents codis de conducta de les societats a través de l'estudi de la història i la geografia humana.
- Identificació de conceptes ètics relatius a la igualtat, la no-discriminació, la democràcia i els drets humans en l'organització social, política i econòmica d'Espanya, d'Europa i del món.
- Comprensió dels processos socials i culturals de caràcter migratori en un món globalitzat.
- Organització de debats en els quals es respectin les diferències i se superin els prejudicis, a fi de manifestar solidaritat i participar en la presa de decisions de forma democràtica.

Tot seguit, s'exposa la relació d'aquesta competència amb els objectius, continguts i criteris d'avaluació de les ciències socials:

1r ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVAUACIÓ
1, 4, 6, 7, 10, 11, 12	BLOC 1: El medi físic BLOC 3: La història	Tots els del nivell

2n ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVAUACIÓ
1, 4, 6, 7, 10, 11, 12	BLOC 3: La història	Tots els del nivell

3r ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVAUACIÓ
8, 9, 12 i 15	BLOC 2: L'espai humà	Tots els del nivell

4t ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVAUACIÓ

1, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 i 12	A tots els blocs.	Tots els del nivell
-------------------------------	-------------------	---------------------

b) Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

Consisteix en:

- Utilització d'eines matemàtiques (magnituds, percentatges, taxes, escales) per analitzar i descriure gràfics, fer càlculs i elaborar i interpretar mapes.
- Aplicació del mètode científic en tasques en les quals es duen a terme observacions, s'estableixen hipòtesis i s'extreuen conclusions, amb l'objectiu de prendre decisions i adquirir disciplina, rigor, paciència, risc i responsabilitat.
- Coneixement de la història de la Terra i dels processos que han originat la configuració que té actualment.
- Relació dels sabers geològics amb la producció agrícola, ramadera, marítima, minera i industrial.
- Associació de l'aparició de noves tecnologies i avenços científics a la millora de les condicions de vida al llarg de la història.
- Implicació en l'ús raonable dels recursos naturals, així com en la conservació del medi ambient.
- Valoració crítica de l'impacte de les activitats humanes sobre el medi físic.
- Relació dels sabers geològics amb la producció agrícola, ramadera, marítima, minera i industrial.
- Associació de l'aparició de noves tecnologies i avenços científics a la millora de les condicions de vida al llarg de la història.
- Implicació en l'ús raonable dels recursos naturals, així com en la conservació del medi ambient.
- Valoració crítica de l'impacte de les activitats humanes sobre el medi físic.

Tot seguit, s'exposa la relació d'aquesta competència amb els objectius, continguts i criteris d'avaluació de les ciències socials:

1r ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVUACIÓ
1 i 2	BLOC 1: El medi físic	Tots els referits al medi físic Dels referits a la història: 1, 2, 3, 5, 6, 8

2n ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVUACIÓ
1 i 2	BLOC 3: la història	1 a 4

3r ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVUACIÓ
1 i 2	BLOC 2: l'ESPAI HUMÀ	Tots el del nivell

4t ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVUACIÓ
9	Bloc 3.	3

c) Consciència i expressions culturals.

Consisteix en:

- Coneixement, comprensió i valoració de les diferents manifestacions culturals i artístiques com a font d'enriquiment i gaudi personal i consideració d'aquestes manifestacions com a part de la riquesa i el patrimoni dels pobles.
- Aplicació de diferents habilitats perceptives i comunicatives i de pensament, sensibilitat i sentit estètic per comprendre i valorar les obres artístiques i les manifestacions culturals i gaudir-ne.
- Identificació de la relació entre manifestacions artístiques i culturals i societat, la qual cosa implica prendre consciència de l'evolució del pensament, dels corrents estètics, de les modes i dels gusts.
- Respecte per la diversitat cultural i el diàleg entre cultures i societats.
- Gaudi, valoració crítica i promoció de la conservació del patrimoni cultural i artístic com a resultat de l'evolució de les diferents cultures i demostració d'interès, estimació i respecte per aquest patrimoni.
- Potenciació de la iniciativa, la creativitat i la imaginació mitjançant la realització de tasques que suposin recreació, innovació i transformació.
- Promoció de la participació en activitats culturals de l'entorn immediat, la qual cosa

implica comportaments favorables a la convivència.

Tot seguit, s'exposa la relació d'aquesta competència amb els objectius, continguts i criteris d'avaluació de les ciències socials:

1r ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVAUACIÓ
4, 5, 6, 7, 12	BLOC 3: La història	1 a 24 del decret

2n ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVAUACIÓ
4, 5, 6, 7, 12	BLOC 3: La història	25 a 38

3r ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVAUACIÓ
8, 9 i 14	<i>BLOC 2: l'ESPAI HUMÀ</i>	<i>Del 2 al 21</i>

4t ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVAUACIÓ
1, 6, 7 i 12	Tots els blocs.	<i>Tots el del nivell</i>

d) Competència digital.

Consisteix en :

- Coneixement i ús de diferents motors de cerca i bases de dades a fi de triar el més adequat a les pròpies necessitats.
- Ús de les tecnologies de la informació i la comunicació per cercar, obtenir i processar informació de manera crítica; és a dir, per comparar-la, avaluar-ne la fiabilitat i l'adequació i transformar-la en coneixement.
- Creació de continguts digitals en diversos formats (text, àudio, vídeo, imatges) utilitzant els programes o les aplicacions que s'adaptin millor a les tasques.
- Respecte dels principis ètics en l'ús de les fonts informàtiques i reconeixement dels riscos

associats a l'ús de recursos en línia i l'addicció a determinats aspectes de la tecnologia digital.

- Demostració d'una actitud activa, crítica i realista cap a les tecnologies i valoració de les fortaleeses i les debilitats que presenten.
- Motivació per aprendre a emprar les tecnologies i per millorar-ne l'ús.

Tot seguit, s'exposa la relació d'aquesta competència amb els objectius, continguts i criteris d'avaluació de les ciències socials:

1r ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVAUACIÓ
9	BLOC 1: El medi físic BLOC 3: La història	Tots el del nivell

2n ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVAUACIÓ
9	BLOC 3: La història	Tots el del nivell

3r ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVAUACIÓ
9	BLOC 2: L'espai humà	Tots el del nivell

4t ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVAUACIÓ
9	Tots els blocs	Tots el del nivell

e) Comunicació lingüística

Consisteix en:

- Adquisició del lèxic adequat mitjançant la pràctica de l'oralitat i l'escriptura a l'aula.
- Resolució de problemes que inclouen aplicar destreses comunicatives a l'hora de llegir, escriure, parlar, escoltar i conversar.

- Adquisició d'habilitats vinculades al tractament de la informació a través de la producció de textos electrònics.
- Utilització del diàleg, mitjançant debats, com a eina per a la convivència, la resolució de conflictes i el desenvolupament de les capacitats afectives.

Tot seguit, s'exposa la relació d'aquesta competència amb els objectius, continguts i criteris d'avaluació de les ciències socials:

1r ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVAUACIÓ
2, 5, 7, 8, 9, 10	Bloc 1: El medi físic. Bloc 3: La història.	Tots els del nivell

2n ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVAUACIÓ
2, 5, 7, 8, 9, 10	BLOC 3: La història.	Tots els del nivell

3r ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVAUACIÓ
8, 9, 12 i 15	BLOC 2: L'espai humà	Tots els del nivell

4t ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVAUACIÓ
5, 8 9 i 10	Tots els del nivell	Tots els del nivell

f) Competència per aprendre a aprendre

Consisteix en:

- Coneixement dels processos per al propi aprenentatge partint del que sap, del que desconeix, del que és capaç d'aprendre i del que li interessa.
- Obtenció d'estratègies de planificació per resoldre una tasca (pensar abans d'actuar),

supervisar el propi treball (analitzar el curs i ajustar el procés) i avaluar els resultats obtinguts (consolidar l'aplicació del pla si ha donat bons resultats o modificar-lo si els resultats no han estat bons).

- Ús de la motivació i la confiança per aconseguir sentir-se protagonista del procés i el resultat de l'aprenentatge a partir de metes realistes.

- Ús i aplicació de nous coneixements gràcies a la curiositat per aprendre a partir d'experiències vitals prèvies.

Tot seguit, s'exposa la relació d'aquesta competència amb els objectius, continguts i criteris d'avaluació de les ciències socials:

1r ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVAUACIÓ
Tots	Bloc 1: El medi físic. Bloc 3: La història.	Tots els del nivell

2n ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVAUACIÓ
Tots	Bloc 3: La història.	Tots els del nivell

3r ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVAUACIÓ
Tots	BLOC 2: l'espai humà	Tots els del nivell

4t ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVAUACIÓ
Tots	tots	Tots els del nivell

g) Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

Consisteix en:

- Elaboració de projectes mostrant creativitat i imaginació a l'hora de planificar-los, analitzar-los, organitzar-los i gestionar-los, tant de forma individual com col·lectiva dins

un equip.

- Utilització de debats sobre temes de geografia i història per saber comunicar-se, presentar idees i negociar de manera argumentada.
- Adquisició de pensament crític i de sentit de responsabilitat.

Tot seguit, s'exposa la relació d'aquesta competència amb els objectius, continguts i criteris d'avaluació de les ciències socials:

1r ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVAUACIÓ
8, 9, 10	Bloc 1: El medi físic. Bloc 3: La història.	11, 12, 2, 5, 22

2n ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVAUACIÓ
8, 9, 10	Bloc 3: La història	tots

3r ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVAUACIÓ
8, 9, 10	Bloc 2: l'espai humà	Tots

4t ESO		
OBJECTIUS	BLOCS DE CONTINGUT	CRITERIS D'AVAUACIÓ
8, 9 i 10	tots	Tots

2. Objectius específics de la matèria.

L'ensenyament de l'assignatura de geografia i història té els objectius següents, a fi de contribuir al desenvolupament integral dels alumnes en l'etapa de l'educació secundària obligatòria:

1. Identificar els processos i els mecanismes dels fets polítics, econòmics i culturals i les

relacions que s'estableixen entre aquests. Emprar aquest coneixement per comprendre les causes que expliquen l'evolució de les societats i els seus problemes més rellevants.

2. Identificar, localitzar i analitzar, a diferents escales, els elements bàsics del medi físic i les interaccions entre aquests elements i els grups humans a l'hora d'emprar l'espai i els recursos. Valorar les conseqüències de tipus econòmic, social, cultural, polític i mediambiental d'aquestes interaccions. Conèixer la problemàtica específica de l'ús dels recursos a les Illes Balears.

3. Comprendre el territori com el resultat de la interacció de les societats amb el medi que organitzen i en el qual es desenvolupen.

4. Conèixer, localitzar i comprendre les característiques bàsiques de la diversitat geogràfica del món i de les grans àrees socioeconòmiques, culturals i polítiques, així com els trets físics i humans del món, d'Europa, d'Espanya i de les Illes Balears.

5. Identificar i localitzar en el temps i en l'espai els processos i els esdeveniments històrics rellevants de la història del món, d'Europa, d'Espanya i de les Illes Balears a fi d'adquirir una perspectiva global de l'evolució de la humanitat amb un marc cronològic precís.

6. Valorar i respectar el patrimoni natural, històric, lingüístic, cultural i artístic del món, d'Europa, d'Espanya i, especialment, de les Illes Balears.

7. Comprendre els elements tècnics bàsics que caracteritzen la realitat social, cultural i històrica de les manifestacions artístiques, amb la finalitat de valorar i respectar el patrimoni natural, històric, cultural i artístic i assumir actituds positives cap a la defensa i la conservació d'aquest patrimoni, especialment el de les Illes Balears.

8. Adquirir i emprar el vocabulari específic de geografia i història i incorporar-lo al vocabulari habitual, a fi d'augmentar la precisió en l'ús del llenguatge i millorar la comunicació.

9. Cercar, seleccionar, comprendre i relacionar, amb els mètodes i les tècniques propis de la geografia i la història, informació de tipus verbal, gràfic, icònic, estadístic i cartogràfic procedent de fonts diverses, incloent-hi l'entorn físic i social, les biblioteques, els mitjans de comunicació i les tecnologies de la informació i la comunicació; tractar aquesta informació d'acord amb la finalitat que es persegueix i comunicar-la als altres de forma organitzada i intel·ligible.

10. Dur a terme tasques en grup i participar en debats amb una actitud constructiva, crítica i tolerant, fonamentant adequadament les opinions i valorant el diàleg com una via necessària per solucionar els problemes humans i socials.

11. Conèixer el funcionament de les societats democràtiques, apreciar-ne els valors i les bases fonamentals, valorar els drets i les llibertats com un assoliment irrenunciable i una condició necessària per a la pau, denunciar actituds i situacions discriminatòries i injustes i mostrar-se solidaris amb els pobles, els grups socials i les persones privats dels seus drets o dels recursos econòmics necessaris.

12. Valorar i respectar la diversitat cultural i ser respectuós i tolerant amb cultures i opinions que no coincideixen amb les pròpies, sense renunciar, però, a emetre judicis de valor.

3. Distribució dels continguts al llarg de cada curs

Primer curs

- La Terra.
- La Terra al sistema solar.
- La representació de la Terra. Latitud i longitud.
- Components bàsics i formes de relleu.
- Medi físic de les Illes Balears, Espanya, Europa i el món: relleu; hidrografia; clima: elements i diversitat de paisatges; zones bioclimàtiques; medi natural: àrees i problemes mediambientals. La prehistòria.
- L'evolució de les espècies i l'hominització.
- La periodització de la prehistòria.
- Paleolític: etapes; característiques de les formes de vida: els caçadors recol·lectors.
- Neolític: la revolució agrària i l'expansió de les societats humanes; sedentarisme; artesanía i comerç; organització social; aparició dels ritus: restes materials i artístiques, pintura i escultura. La cultura talaiòtica a les Illes Balears.
- La història antiga: les primeres civilitzacions. Cultures urbanes. Mesopotàmia i Egipte. Societat, economia i cultura.
- El món clàssic, Grècia: les polis gregues, expansió comercial i política. L'imperi d'Alexandre el Gran i els seus successors: l'hel·lenisme. L'art, la ciència, el teatre i la filosofia.
- El món clàssic, Roma: origen i etapes de la història de Roma; la república i l'imperi:

organització política i expansió colonial per la Mediterrània; el cristianisme.

- La península Ibèrica: els pobles preromans i la Hispània romana. El procés de romanització. La integració de les Illes Balears al món romà. La ciutat i el camp. L'art: arquitectura, escultura i pintura.

Segon curs

- L'edat mitjana. Concepte d'*edat mitjana* i subetapes: alta, plena i baixa edat mitjana; la "caiguda" de l'Imperi romà a Occident: divisió política i invasions germàniques. Els regnes germànics i l'Imperi bizantí (Orient). El feudalisme. L'islam i el procés d'unificació dels pobles musulmans. La península Ibèrica: la invasió musulmana, al-Àndalus i els regnes cristians.
- La plena edat mitjana a Europa (segles XII i XIII).
- L'evolució dels regnes cristians i musulmans.
- L'emirat i el califat de Còrdova, els regnes de Castella i d'Aragó (conquesta i repoblació). El regne de Mallorca.
- L'expansió comercial europea i la recuperació de les ciutats.
- L'art romànic, el gòtic i l'islàmic. Art gòtic mallorquí (arquitectura religiosa i civil).
- La baixa edat mitjana a Europa (segles XIV i XV). La crisi de la baixa edat mitjana: la pesta negra i les conseqüències que se'n deriven. Al-Àndalus: els regnes de taifes. Els regnes d'Aragó i de Castella.
- L'edat moderna: el Renaixement i l'humanisme, abast posterior. L'art renaixentista.
- Els descobriments geogràfics: Castella i Portugal. Conquesta i colonització d'Amèrica.
- Les monarquies modernes. La unió dinàstica de Castella i Aragó.
- Els Àustria i les seves polítiques: Carles V i Felip II. Les guerres de religió, les reformes protestants i la Contrareforma catòlica.
- El segle XVII a Europa. Les monarquies autoritàries, parlamentàries i absolutes. La Guerra dels Trenta Anys. Els Àustria i les seves polítiques: Felip III, Felip IV i Carles II.
- Les Illes Balears a l'època moderna. Les Germanies.
- L'art barrocc. Principals manifestacions de la cultura dels segles XVI i XVII.

Tercer curs

- L'organització econòmica de les societats.
- L'organització política del territori.
- L'agricultura, la ramaderia, la pesca i la silvicultura.
- La mineria, la construcció i la energia.

- . La indústria.
- . Els serveis, la comunicació i la innovació.
- . Els transports i el turisme.
- . Les activitats comercials i fluxes d'intercanvi.
- . Els habitants del planeta.
- . La població espanyola.
- . Les societats humanes i els fenòmens migratoris.
- . Les ciutats i els processos d'urbanització.
- . Les problemàtiques de l'espai urbà en un món global.
- . Natura i societat: harmonies, crisis i impactes.
- . Reptes, conflictes i desigualtat.
- . L'espai humà de les Illes Balears.

Quart curs

BLOC 1. EL SEGLE XVIII A EUROPA FINS AL 1789

1. El segle XVIII a Europa: del feudalisme a l'absolutisme i al parlamentarisme de les minories. França, Anglaterra i Espanya.
2. L'art i la ciència a Europa als segles XVII i XVIII.

BLOC 2. L'ERA DE LES REVOLUCIONS LIBERALS

3. Les revolucions burgeses al segle XVIII: La Revolució Francesa.
4. Les revolucions liberals i la Restauració al segle XIX a Europa i Amèrica: processos unificadors i independentistes. Els nacionalismes.

BLOC 3. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

5. La revolució industrial: des de la Gran Bretanya a la resta d'Europa.
6. La discussió sobre les característiques de la industrialització a Espanya i a les Illes Balears: èxit o fracàs?

BLOC 4. L'IMPERIALISME DEL SEGLE XIX I LA PRIMERA GUERRA MUNDIAL

7. L'imperialisme al segle XIX: causes i conseqüències. La Gran Guerra (1914-1919) o Primera Guerra Mundial. Les conseqüències de la signatura de la pau.
8. La Revolució Russa.
9. La ciència i l'art al segle XIX a Europa, Amèrica i Àsia.

BLOC 5. L'ÈPOCA D'ENTREGUERRES (1919-1945)

10. La difícil recuperació d'Alemanya.
11. El feixisme italià.

12. El crac del 1929 i la Gran Depressió.

13. El nazisme alemany.

14. La II República a Espanya.

15. La Guerra Civil espanyola.

BLOC 6. LES CAUSES I LES CONSEQÜÈNCIES DE LA SEGONA GUERRA MUNDIAL (1939-1945)

16. Esdeveniments previs a l'esclat de la guerra: expansió nazi i apaivagament.

17. De guerra europea a guerra mundial.

18. L'Holocaust.

19. La nova geopolítica mundial: Guerra Freda i plans de reconstrucció postbèlica.

20. Els processos de descolonització a Àsia i a Àfrica.

BLOC 7. L'ESTABILITZACIÓ DEL CAPITALISME I L'AÏLLAMENT ECONÒMIC DEL BLOC SOVIÈTIC

21. Evolució de l'URSS i els seus aliats.

22. Evolució dels Estats Units i els seus aliats; l'estat del benestar a Europa.

23. dictadura de Franco a Espanya i a les Illes Balears.

24. La crisi del petroli (1973).

BLOC 8. EL MÓN RECENT ENTRE ELS SEGLES XX I XXI

25. Les diferents formes econòmiques i socials del capitalisme al món.

26. L'ensorrament dels règims soviètics i les conseqüències que se'n deriven.

27. La transició política a Espanya: de la dictadura a la democràcia (1975-1982).

28. El camí cap a la Unió Europea: de la unió econòmica a una futura unió política supranacional.

BLOC 9. LA REVOLUCIÓ TECNOLÒGICA I LA GLOBALITZACIÓ AL FINAL DEL SEGLE XX I PRINCIPI DEL XXI

29. La globalització econòmica, les relacions interregionals al món, els focus de conflicte i els avenços tecnològics.

BLOC 10. LA RELACIÓ ENTRE EL PASSAT, EL PRESENT I EL FUTUR A TRAVÉS DE LA HISTÒRIA I LA GEOGRAFIA

30. La relació entre el passat, el present i el futur a través de la història i la geografia.

Distribució espai-temps dels continguts

	1a avaluació	2a avaluació	3a avaluació
--	--------------	--------------	--------------

1r	1 a 5	6 a 10	10 a 15
2n	1 a 5	6 a 10	10 a 15
3r	1 a 7	8 a 12	13 a 16
4t	blocs de l'1 al 3	blocs del 4 al 6	blocs del 7 al 9 (el bloc 10 es farà de forma transversal al llarg del curs)

Pel que fa al'espai, de forma habitual es realitzaran les sessions al grup-classe, amb l'excepció de les diferents sortides que s'han planificat per a cada nivell.

4. Mètodes pedagògics

La metodologia comprèn tant la descripció de les pràctiques docents com l'organització de la tasca dels professors. L'ús d'aquesta metodologia ha de permetre als alumnes un aprenentatge significatiu en relació amb els diferents elements del currículum.

Entre els principis pedagògics, la normativa assenyala que l'etapa de l'educació secundària obligatòria s'organitza d'acord amb els principis d'educació comuna i d'atenció a la diversitat. Entre altres mesures, es preveuen l'optativitat, les adaptacions del currículum, els agrupaments flexibles o els desdoblaments. D'aquestes mesures les que es preveuen per aquest curs a l'etapa de secundària de Ciències Socials al nostre centre són les adaptacions curriculars pertinents així com una hora de suport setmanal als tres grups de primer d'ESO.

També s'han d'emprar mètodes que tinguin en compte els diferents ritmes d'aprenentatge dels alumnes, que afavoreixin la capacitat d'aprendre per ells mateixos i que promoguin la feina en equip.

La normativa també marca que en aquesta etapa s'ha de parlar una atenció especial a fer que els alumnes adquireixin, entre altres elements, les diferents competències clau i l'hàbit de la lectura, fet que es tindrà en compte a les diverses assignatures.

Per tant, es preveu la realització de les següents activitats de foment de la lectura, comprensió lectora i capacitat d'expressió:

- 1r cicle d'ESO: Es posarà especial atenció a la realització de lectures en veu alta de textos continguts en el propi llibre de text, en informes, dossiers, etc. Es llegiran els igualment els continguts del llibre. Es prestarà atenció a la capacitat d'expressió dels alumnes amb la realització d'activitats de tipus oral.
- 2º d'ESO: Es llegiran els continguts del llibre i textos de premsa.

- 3r d'ESO: Es realitzaran lectures de textos de premsa i dels dossiers que conté el llibre de text.
- 4t d'ESO: Es realitzaran lectures de premsa i de textos històrics. S'introduirà la realització de comentaris de text. Es procurarà que a cada tema una part de l'alumnat hagi de preparar una petita exposició oral per tal de treballar la capacitat d'expressió en públic i per ampliar alguns aspectes del tema.

5. Activitats d'ampliació i reforç

Al llarg del curs, es duran a terme les activitats de reforç que es requereixin en base als problemes d'assimilació dels continguts que plantegi l'alumnat. Així, es duran a terme activitats de reforç i repàs dels continguts al final de cada unitat didàctica, i sempre que ho facin necessari la no assimilació de continguts concrets per part d'un nombre important d'alumnes.

Pel que fa a les activitats d'ampliació, es procurarà dur-ne a terme en el cas de temes d'especial rellevància per l'alumne i el seu entorn més pròxim, a través de fonts i materials actuals (retalls de premsa, documentals, programes de televisió...). Si es detectàs el cas d'un alumne o grup d'alumnes que està en disposició de realitzar aquest tipus d'activitats, s'elaborarien els materials necessaris per satisfer les seves necessitats, en especial dossiers d'activitats, lectures de premsa o altra bibliografia, etc.

6. Criteris d'avaluació /Estàndards d'aprenentatge avaluables i criteris de qualificació.

L'avaluació inicial ha de ser el punt de referència dels professors a l'hora d'adoptar les mesures pertinents de reforç o d'adaptació curricular per als alumnes amb necessitat específica de suport educatiu. En cap cas aquestes mesures no han de servir per minorar les qualificacions obtingudes.

Pel que fa a l'avaluació continuada, s'ha de tenir en compte la normativa sobre l'assistència regular dels alumnes a classe i la participació en les diferents activitats proposades pels professors de la matèria.

Així mateix, els alumnes tenen dret a ser avaluats mitjançant criteris objectius, així com a conèixer els resultats del seu aprenentatge, de manera que els criteris d'avaluació han d'estar inclosos en la programació didàctica del departament i els alumnes n'han d'estar informats.

Per comprovar el grau d'adquisició de les competències i l'assoliment dels objectius de

l'assignatura, els professors han d'emprar els criteris d'avaluació i els estàndards d'aprenentatge avaluables.

Segons la normativa, els professors han d'avaluar tant els aprenentatges dels alumnes com els processos d'ensenyament i la pròpia pràctica docent (autoavaluació, autoinforme, dossier de docència, informe extern, etc.). S'han d'establir indicadors d'assoliment en les programacions didàctiques per valorar tots els aspectes relacionats amb el procés d'aprenentatge, així com l'actuació dels professors, les activitats realitzades, el material utilitzat, etc.

Per obtenir en cada moment una informació vàlida i fiable de l'avaluació, és convenient que els professors utilitzin els mètodes i els instruments més adequats: observació directa, revisió del quadern d'aula, valoració de les proves escrites (amb resposta oberta o tancada o mixtes), treballs orals o escrits, exposicions, etc.

a) Criteris d'avaluació /Estàndards d'aprenentatge avaluables.

Primer curs

BLOC 1. El medi físic

1. Analitzar i identificar les formes de representació del nostre planeta: el mapa. Localitzar espais geogràfics i llocs en un mapa utilitzant dades de coordenades geogràfiques.

1.1. Classifica i distingeix tipus de mapes i diferents projeccions.

1.2. Analitza un mapa de fusos horaris i diferencia zones del planeta amb horari semblant.

1.3. Localitza un punt geogràfic en un planisferi i distingeix els hemisferis de la Terra i les principals característiques que presenten.

1.4. Localitza espais geogràfics i llocs en un mapa utilitzant dades de coordenades geogràfiques.

2. Tenir una visió global dels medis físics balear, espanyol, europeu i mundial i de les característiques generals que presenten.

2.1. Situa en un mapa físic les principals unitats del relleu balear, espanyol, europeu i mundial.

3. Descriure les peculiaritats del medi físic espanyol.

3.1. Enumera i descriu les peculiaritats del medi físic espanyol.

4. Situar al mapa d'Espanya els principals elements i unitats del relleu peninsular i insular, així com els grans conjunts o espais bioclimàtics.

4.1. Descriu les diferents unitats de relleu amb l'ajuda del mapa físic d'Espanya.

5. Conèixer i descriure els grans conjunts bioclimàtics que conformen l'espai geogràfic espanyol.

5.1. Localitza en un mapa els grans conjunts o espais bioclimàtics d'Espanya.

5.2. Analitza i compara les zones bioclimàtiques espanyoles utilitzant gràfics i imatges.

6. Ser capaç de descriure les peculiaritats del medi físic europeu.

6.1. Explica les característiques del relleu europeu.

7. Situar al mapa d'Europa els principals elements i unitats del relleu continental, així com els grans conjunts o espais bioclimàtics.

7.1. Localitza en un mapa els principals elements i unitats del relleu europeu.

8. Conèixer, comparar i descriure els grans conjunts bioclimàtics que conformen l'espai geogràfic europeu.

8.1. Classifica i localitza en un mapa els diferents tipus de clima d'Europa.

9. Conèixer els principals espais naturals del nostre continent.

9.1. Distingeix i localitza en un mapa les zones bioclimàtiques del nostre continent.

10. Identificar i distingir les diferents representacions cartogràfiques i escales.

10.1. Compara una projecció de Mercator amb una de Peters.

11. Localitzar al mapamundi físic les principals unitats del relleu mundial i els grans rius. Localitzar al globus terraquí les grans zones climàtiques i identificar-ne les característiques.

11.1. Localitza en un mapa físic mundial els principals elements i referències físiques: mars i oceans, continents, illes i arxipèlags més importants, a més dels principals rius i cadenes muntanyoses.

11.2. Elabora climogrames i mapes per situar els climes del món i els elements més importants d'aquests climes.

12. Conèixer, descriure i valorar l'acció de l'home sobre el medi ambient i les conseqüències d'aquesta acció.

12.1. Cerca informació a mitjans impresos i digitals referent a problemes mediambientals actuals i localitza pàgines i recursos web directament relacionats amb aquests problemes.

Bloc 2. La història

1. Entendre el procés d'hominització.

1.1. Reconeix els canvis evolutius fins a arribar a l'espècie humana.

2. Identificar, anomenar i classificar fonts històriques.

2.1. Anomena i identifica quatre classes de fonts històriques.

2.2. Comprèn que la història no es pot escriure sense fonts, ja siguin restes materials o fonts textuals.

3. Explicar les característiques de cada temps històric i certs esdeveniments que han determinat canvis fonamentals en el rumb de la història i distingir períodes que en faciliten l'estudi i la interpretació.

3.1. Ordena temporalment alguns fets històrics i altres fets rellevants utilitzant les nocions bàsiques de successió, durada i simultaneïtat.

4. Distingir la diferent escala temporal d'etapes com la prehistòria i la història antiga.

4.1. *Elabora diversos tipus d'eixos cronològics.*

5. Identificar i localitzar en el temps i en l'espai els processos i els esdeveniments històrics més rellevants de la prehistòria i l'edat antiga per adquirir una perspectiva global de l'evolució d'aquests períodes.

5.1. *Analitza la transcendència de la revolució neolítica i el paper que hi té la dona.*

6. Datar la prehistòria i conèixer les característiques de la vida humana corresponents als dos períodes en què es divideix: paleolític i neolític.

6.1. *Explica la diferència dels dos períodes en què es divideix la prehistòria i descriu les característiques bàsiques de la vida en cada un dels períodes.*

7. Identificar els primers ritus religiosos.

7.1. *Reconeix les funcions dels primers ritus religiosos, com els de la deessa mare.*

8. Datar l'edat antiga i conèixer algunes característiques de la vida humana en aquest període.

8.1. *Distingeix etapes dins la història antiga.*

9. Conèixer l'establiment i la difusió de diferents cultures urbanes després del neolític.

9.1. *Descriu formes d'organització socioeconòmica i política noves, com els diversos imperis de Mesopotàmia i d'Egipte.*

10. Entendre que els esdeveniments i els processos tenen lloc al llarg del temps i en un mateix moment (diacronia i sincronia).

10.1. *Entén que diverses cultures existien alhora a diferents punts geogràfics.*

11. Reconèixer la importància del descobriment de l'escriptura.

11.1. *Diferencia les fonts prehistòriques (restes materials, àgrafes) de les fonts històriques (textos).*

12. Explicar les etapes en què es divideix la història d'Egipte.

12.1. *Interpreta un mapa cronològic i geogràfic de l'expansió egípcia.*

12.2. *Descriu les principals característiques de les etapes en què es divideix la història d'Egipte: reines i faraons.*

13. Identificar les principals característiques de la religió egípcia.

13.1. *Explica com materialitzaven els egipcis la seva creença en la vida del més enllà.*

13.2. *Elabora un mapa conceptual amb els principals déus del panteó egipci.*

14. Descriure alguns exemples arquitectònics d'Egipte i de Mesopotàmia.

14.1. *Localitza en un mapa els principals exemples de l'arquitectura egípcia i de la*

mesopotàmica.

15. Conèixer els trets principals de les polis gregues.

15.1. Identifica diferents trets de l'organització sociopolítica i econòmica de les polis gregues a partir de diversos tipus de fonts històriques.

16. Entendre la transcendència dels conceptes de *democràcia* i *colonització*.

16.1. Descriu algunes de les diferències entre la democràcia grega i les democràcies actuals.

16.2. Localitza en un mapa històric les colònies gregues de la Mediterrània.

17. Distingir el sistema polític grec de l'hel·lenístic.

17.1. Contrasta les accions polítiques de l'Atenes de Pèricles amb l'imperi d'Alexandre el Gran.

17.2. Elabora un mapa de l'imperi d'Alexandre el Gran.

18. Identificar i explicar diferències entre interpretacions de fonts diverses.

18.1. Compara dos relats a diferents escales temporals sobre les conquestes d'Alexandre el Gran.

19. Entendre l'abast del concepte de *clàssic* en l'art occidental.

19.1. Explica les característiques essencials de l'art grec i com evoluciona en el temps.

19.2. Dóna exemples representatius de les diferents àrees del saber grec i argumenta per què es considera que la cultura europea parteix de la Grècia clàssica.

20. Caracteritzar els trets principals de la societat, l'economia i la cultura romanes.

20.1. Confecciona un mapa amb les diferents etapes de l'expansió de Roma.

20.2. Identifica diferències i semblances entre les formes de vida republicanes i les de l'Imperi a la Roma antiga.

21. Identificar i descriure els trets característics d'obres de l'art grec i romà i diferenciar els que en són específics.

21.1. Compara obres arquitectòniques i escultòriques de l'època grega i de la romana.

22. Establir connexions entre el passat de la Hispània romana i el present.

22.1. Elabora un mapa de la península Ibèrica en què es reflecteixen els canvis administratius a l'època romana.

22.2. Analitza diversos exemples del llegat romà que sobreviuen actualment.

23. Reconèixer els conceptes de *canvi* i *continuitat* en la història de la Roma antiga.

23.1. Entén què va significar la romanització en diferents àmbits socials i geogràfics.

24. Descriure la nova situació econòmica, social i política dels regnes germànics.

24.1. Compara les formes de vida de l'Imperi romà amb les dels regnes germànics en diversos aspectes.

Segon Curs

25. Caracteritzar l'alta edat mitjana a Europa i reconèixer la dificultat que suposa la falta de fonts històriques en aquest període.

25.1. Utilitza les fonts històriques i entén els límits del que es pot escriure sobre el passat.

26. Explicar l'organització feudal i quines conseqüències té.

26.1. Caracteritza la societat feudal i les relacions entre senyors i camperols.

27. Analitzar l'evolució dels regnes cristians i musulmans en els aspectes socioeconòmics, polítics i culturals.

27.1. Comprèn els orígens de l'islam i l'abast que té posteriorment.

27.2. Explica la importància d'al-Àndalus a l'edat mitjana.

28. Entendre els processos relatius a les conquestes i la repoblació dels regnes cristians a la península Ibèrica i les relacions que mantenen amb al-Àndalus.

28.1. Interpreta mapes que descriuen els processos de conquesta i repoblació cristianes a la península Ibèrica.

28.2. Explica la importància del Camí de Sant Jaume.

29. Comprendre les funcions diverses de l'art a l'edat mitjana.

29.1. Descriu característiques de l'art romànic, del gòtic i de l'islàmic.

30. Entendre el concepte de crisi i les conseqüències econòmiques i socials que té.

30.1. Comprèn l'impacte d'una crisi demogràfica i econòmica en les societats medievals europees.

31. Comprendre la significació històrica de l'etapa del Renaixement a Europa.

31.1. Distingeix diferents maneres de periodització històrica: edat moderna, Renaixement, barroc, absolutisme.

32. Relacionar l'abast de la nova mirada dels humanistes, dels artistes i dels científics del Renaixement amb etapes anteriors i posteriors.

32.1. Identifica trets del Renaixement i de l'humanisme en la història europea a partir de diferent tipus de fonts històriques.

32.2. Coneix obres i el llegat d'artistes, humanistes i científics de l'època.

33. Analitzar el regnat dels Reis Catòlics com una etapa de transició entre l'edat mitjana i l'edat moderna.

33.1. Coneix els principals fets de l'expansió d'Aragó i de Castella pel món.

34. Entendre els processos de conquesta i colonització i les conseqüències que se'n deriven.

34.1. Explica les diferents causes que varen conduir els europeus a descobrir Amèrica, a conquerir-la i a colonitzar-la.

34.2. Valora interpretacions conflictives sobre la conquesta i la colonització d'Amèrica.

35. Comprendre la diferència entre els regnes medievals i les monarquies modernes.

35.1. Distingeix les característiques de règims monàrquics autoritaris, parlamentaris i absoluts.

36. Conèixer trets de les polítiques internes i les relacions exteriors dels segles XVI i XVII a Europa.

36.1. Analitza les relacions entre els regnes europeus que condueixen a guerres com la dels Trenta Anys.

37. Conèixer la importància d'alguns autors i obres d'aquests segles.

37.1. Analitza obres o fragments d'obres d'alguns autors d'aquesta època en el context en què varen ser creades.

38. Conèixer la importància de l'art barroca a Europa i a Amèrica. Usar el vocabulari històric amb precisió i inserir-lo en el context adequat.

38.1. Identifica obres significatives de l'art barroca.

Tercer curs

1. Analitzar les característiques, la distribució, la dinàmica i l'evolució de la població de les Illes Balears i d'Espanya, així com els moviments migratoris.

1.1. Explica la piràmide de població d'Espanya i de les diferents comunitats autònomes.

1.2. Analitza a diferents mitjans els moviments migratoris de les tres darreres dècades.

2. Conèixer l'organització territorial d'Espanya.

2.1. Distingeix en un mapa polític la distribució territorial d'Espanya: comunitats autònomes, capitals, províncies, illes.

3. Conèixer i analitzar els problemes i els reptes mediambientals als quals han de fer front les Illes Balears i Espanya, l'origen que tenen i les possibles vies per superar-los.

3.1. Compara paisatges humanitzats espanyols segons l'activitat econòmica que s'hi duu a terme.

4. Conèixer els principals espais naturals protegits peninsulars i insulars.

4.1. Situa els parcs naturals espanyols en un mapa i explica la situació actual d'alguns d'ells.

5. Identificar els principals paisatges humanitzats espanyols i classificar-los per comunitats autònomes.

5.1. Classifica els principals paisatges humanitzats espanyols a través d'imatges

6. Reconèixer les característiques de les ciutats espanyoles i les diferents formes d'ocupació de l'espai urbà.

6.1. Interpreta textos que expliquen les característiques de les ciutats d'Espanya amb l'ajuda d'Internet o de mitjans de comunicació escrits.

7. Analitzar la població europea pel que fa a la distribució, l'evolució, la dinàmica, les migracions i les polítiques de població.

7.1. Explica les característiques de la població europea.

7.2. Compara la població europea de diferents països tenint en compte la distribució, l'evolució i la dinàmica.

8. Reconèixer les activitats econòmiques dels tres sectors que es duen a terme a Europa, a Espanya i a les Illes Balears i identificar diferents polítiques econòmiques.

8.1. *Diferencia els diversos sectors econòmics europeus.*

9. *Comprendre el procés d'urbanització a Europa, a Espanya i a les Illes Balears i els pros i els contres que suposa.*

9.1. *Distingeix els diversos tipus de ciutats existents al nostre continent.*

9.2. *Resumeix elements que diferencien el món urbà i el rural a Europa.*

10. *Comentar la informació sobre la densitat de població i les migracions en mapes del món.*

10.1. *Localitza al mapa mundial els continents i les àrees més densament poblats.*

10.2. *Situa al mapa del món les vint ciutats més poblades, esmenta a quin país pertanyen i explica la posició econòmica que ocupen.*

10.3. *Explica l'impacte de les onades migratòries als països d'origen i als d'acollida.*

11. *Conèixer les característiques de diversos tipus de sistemes econòmics.*

11.1. *Diferencia aspectes concrets dins un sistema econòmic i analitza com es relacionen.*

12. *Entendre la idea de desenvolupament sostenible i les implicacions que té.*

12.1. *Defineix el concepte de desenvolupament sostenible i descriu conceptes clau que hi estan relacionats.*

13. *Localitzar els recursos agraris i naturals al mapa mundial.*

13.1. *Situa al mapa mundial les principals zones cerealícoles i les masses boscoses més importants del món.*

13.2. *Localitza i identifica en un mapa les principals zones productores de minerals al món.*

13.3. *Localitza i identifica en un mapa les principals zones productores i consumidores d'energia al món.*

13.4. *Identifica i anomena algunes energies alternatives.*

14. *Explicar la distribució desigual de les regions industrialitzades al món.*

14.1. *Localitza en un mapa, mitjançant els símbols i la llegenda adequats, els països més industrialitzats del món.*

14.2. *Localitza i identifica en un mapa les principals zones productores i consumidores d'energia al món.*

15. *Analitzar l'impacte dels mitjans de transport a l'entorn immediat.*

15.1. *Traça sobre un mapamundi l'itinerari que segueix un producte agrari i un altre de ramader des que el recol·lecten o el produeixen fins que el consumeixen en zones llunyanes, i n'extreu conclusions.*

16. *Comparar les dades del pes del sector terciari d'un país amb les del pes del sector primari i del secundari i extreure'n conclusions.*

16.1. *Compara la població activa de cada sector a diversos països i analitza el grau de desenvolupament que mostren aquestes dades.*

17. *Assenyalar en un mapamundi les grans àrees urbanes i analitzar-les.*

17.1. *Elabora gràfics de diferent tipus (gràfics lineals, gràfics de barres i diagrama de sectors) en suports virtuals o analògics que reflecteixen informació econòmica i demogràfica de països o àrees geogràfiques a partir de les dades seleccionades.*

18. *Identificar el paper de grans ciutats mundials com a dinamitzadores de l'economia de les regions en què es troben.*

18.1. *Describeix adequadament el funcionament dels intercanvis internacionals utilitzant mapes temàtics i gràfics en els quals es reflecteixen les línies d'intercanvi.*

18.2. *Elabora un gràfic amb dades de l'evolució del creixement de la població urbana al món.*

19. *Analitzar textos que reflecteixin un nivell de consum contrastat a diferents*

països i extreure'n conclusions.

19.1. Compara les característiques del consum interior de països com el Brasil i França.

20. Analitzar gràfics de barres per països en què es representi el comerç desigual i el deute extern entre països en desenvolupament i països desenvolupats.

20.1. Elabora mapes conceptuals, emprant recursos impresos i digitals, per explicar el funcionament del comerç i indica els organismes que agrupen les zones comercials.

21. Relacionar àrees de conflicte bèl·lic al món amb factors econòmics i polítics.

21.1. Elabora un informe sobre les mesures per intentar superar les situacions de pobresa.

21.2. Assenyala àrees de conflicte bèl·lic al mapamundi i les relaciona amb factors econòmics i polítics.

Quart Curs

BLOC 1. EL SEGLE XVIII A EUROPA FINS AL 1789

1. Explicar el sentit polític, social i econòmic de l'Antic Règim.

1.1. Distingeix conceptes històrics com Antic Règim i Il·lustració.

2. Conèixer els avenços de la revolució científica des dels segles XVII i XVIII.

2.1. Valora els avenços científics i l'aplicació d'aquests avenços a la vida diària i contextualitza el paper dels científics a la seva època.

2.2. Comprèn les implicacions de l'empirisme i el mètode científic en diverses àrees.

3. Conèixer l'abast de la Il·lustració com a nou moviment cultural i social a Europa i a Amèrica.

3.1. Descriu les característiques de la cultura de la Il·lustració i quines implicacions té en algunes monarquies.

3.2. Diferencia l'absolutisme del parlamentarisme a través de l'anàlisi de diferents textos.

BLOC 2. L'ERA DE LES REVOLUCIONS LIBERALS

1. Identificar els principals fets de les revolucions burgeses als Estats Units, França, Espanya i Iberoamèrica.

1.1. Redacta una narració sintètica amb els principals fets d'alguna de les revolucions burgeses del segle XVIII, amb explicacions de les causes que les provoquen i valorant-ne els pros i els contres.

2. Comprendre l'abast i les limitacions dels processos revolucionaris del segle XVIII.

2.1. Discuteix les implicacions de la violència amb diversos tipus de fonts.

3. Identificar els principals fets de les revolucions liberals a Europa i a Amèrica.

3.1. Redacta una narració sintètica amb els principals fets d'alguna de les revolucions burgeses de la primera meitat del segle XIX, amb explicacions de les causes que les provoquen i valorant-ne els pros i els contres.

4. Comprovar l'abast i les limitacions dels processos revolucionaris de la primera meitat del segle XIX.

4.1. Valora les raons dels revolucionaris per actuar com ho varen fer.

4.2. Analitza fonts de diverses èpoques i reconeix el valor que tenen no tan sols com a informació, sinó també com a evidència per als historiadors.

BLOC 3. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

1. Descriure els fets rellevants de la revolució industrial i l'encadenament causal d'aquests fets.

1.1. Analitza i compara la industrialització, en diferents escales temporals i geogràfiques, de diversos països d'Europa, Amèrica i Àsia.

2. Entendre el concepte de *progrés* i els sacrificis i els avenços que comporta.
 - 2.1. *Analitza els pros i els contres de la primera revolució industrial a Anglaterra.*
 - 2.2. *Explica la situació laboral femenina i infantil a les ciutats industrials.*
3. Analitzar els avantatges i els inconvenients de ser un país pioner en els canvis.
 - 3.1 *Compara el procés d'industrialització a Anglaterra amb el dels països nòrdics.*
4. Analitzar l'evolució dels canvis econòmics a Espanya i a les Illes Balears arran de la industrialització parcial del país.
 - 4.1. *Especifica algunes repercussions polítiques dels canvis econòmics a Espanya.*

BLOC 4. L'IMPERIALISME DEL SEGLE XIX I LA PRIMERA GUERRA MUNDIAL

1. Identificar les potències imperialistes i el repartiment del poder econòmic i polític al món al darrer quart del segle XIX i al principi del XX.
 - 1.1. *Explica raonadament que el concepte d'imperialisme reflecteix una realitat que influirà en la geopolítica mundial i en les relacions econòmiques transnacionals.*
 - 1.2. *Discuteix sobre l'eurocentrisme i la globalització.*
2. Establir jerarquies causals (aspecte, escala temporal) de l'evolució de l'imperialisme.
 - 2.1. *Reconeix cadenes i interconnexions causals entre el colonialisme, l'imperialisme i la Gran Guerra de 1914.*
3. Conèixer els principals esdeveniments de la Gran Guerra, les connexions amb la Revolució Russa i les conseqüències del Tractat de Versalles i dels altres tractats.
 - 3.1. *Diferencia els esdeveniments dels processos en una explicació històrica de la Primera Guerra Mundial.*
 - 3.2. *Analitza el nou mapa polític d'Europa.*
 - 3.3. *Describeix la derrota d'Alemanya des de la seva pròpia perspectiva i des de la perspectiva dels aliats.*
4. Esquematitzar l'origen, el desenvolupament i les conseqüències de la Revolució Russa.
 - 4.1. *Contrasta algunes interpretacions de l'abast de la Revolució Russa actuals i de l'època en què va tenir lloc.*
5. Conèixer els principals avenços científics i tecnològics del segle XIX, conseqüència de les revolucions industrials.
 - 5.1. *Elabora un eix cronològic, diacrònic i sincrònic, amb els principals avenços científics i tecnològics del segle XIX.*
6. Relacionar moviments culturals com el romanticisme en diferents àrees i reconèixer l'originalitat de moviments artístics com l'impressionisme, l'expressionisme i altres ismes a Europa.
 - 6.1. *Comenta analíticament quadres, escultures i exemples arquitectònics de l'art del segle XIX.*
 - 6.2. *Compara moviments artístics europeus i asiàtics.*

BLOC 5. L'ÈPOCA D'ENTREGUERRES (1919-1945)

1. Conèixer i comprendre els esdeveniments, les fites i els processos més importants del període d'entreguerres, o les dècades 1919-1939, especialment a Europa.
 - 1.1. *Analitza interpretacions diverses de fonts històriques i historiogràfiques de procedència diferent.*
 - 1.2. *Relaciona algunes qüestions concretes del passat amb el present i les possibilitats del futur, com l'abast de les crisis financeres del 1929 i del 2008.*
 - 1.3. *Discuteix les causes de la lluita pel sufragi de la dona.*
2. Estudiar les cadenes causals que expliquen la jerarquia causal en les explicacions històriques sobre aquesta època i com es connecten amb el present.

- 2.1. *Explica les principals reformes durant la II República espanyola i les reaccions a aquestes reformes.*
- 2.2. *Explica les causes de la Guerra Civil espanyola en el context europeu i internacional.*
3. *Analitzar què va conduir a l'apogeu dels feixismes a Europa.*
 - 3.1. *Explica diversos factors que varen fer possible l'apogeu del feixisme a Europa.*

BLOC 6. LES CAUSES I LES CONSEQÜÈNCIES DE LA SEGONA GUERRA MUNDIAL (1939-1945)

1. *Conèixer els principals fets de la Segona Guerra Mundial.*
 - 1.1. *Elabora una narració explicativa de les causes i les conseqüències de la Segona Guerra Mundial en diferents nivells temporals i geogràfics.*
2. *Entendre el concepte de guerra total.*
 - 2.1. *Reconeix la jerarquia causal (més o menys importància d'unes causes segons les diferents narratives).*
3. *Diferenciar les escales geogràfiques en aquesta guerra: europea i mundial.*
 - 3.1. *Interpreta per què va acabar abans la guerra "europea" que la "mundial".*
 - 3.2. *Situa les fases del conflicte en un mapa.*
4. *Entendre el context en el qual es va desenvolupar l'Holocaust durant la guerra europea i les conseqüències que va tenir.*
 - 4.1. *Reconeix la significació de l'Holocaust en la història mundial.*
5. *Organitzar els fets més importants de la descolonització de postguerra al segle XX.*
 - 5.1. *Describeix els fets més rellevants del procés de descolonització.*
6. *Comprendre els límits de la descolonització i de la independència en un món desigual.*
 - 6.1. *Distingeix contextos diferents del mateix procés; per exemple, l'Àfrica subsahariana (1950-60) i l'Índia (1947).*

BLOC 7. L'ESTABILITZACIÓ DEL CAPITALISME I L'AÏLLAMENT ECONÒMIC DEL BLOC SOVIÈTIC

1. *Entendre els avenços econòmics dels règims soviètics i els perills del seu aïllament intern, així com els avenços econòmics de l'estat del benestar a Europa.*
 - 1.1. *Explica alguns dels conflictes de l'època de la Guerra Freda emprant fonts històriques i historiogràfiques.*
 - 1.2. *Explica els avenços de l'estat del benestar a Europa.*
 - 1.3. *Reconeix els canvis socials derivats de la incorporació de la dona a la feina com a assalariada.*
2. *Comprendre el concepte de guerra freda en el context posterior al 1945 i les relacions entre els dos blocs: EUA i URSS.*
 - 2.1. *Describeix les conseqüències de la guerra del Vietnam.*
3. *Explicar les causes de l'establiment d'una dictadura a Espanya després de la Guerra Civil i com va anar evolucionant aquesta dictadura del 1939 al 1975.*
 - 3.1. *Coneix la situació de la postguerra i la repressió a Espanya i les diferents fases de la dictadura de Franco.*
 - 3.2. *Discuteix com s'entén a Espanya i a Europa el concepte de memòria històrica.*
4. *Comprendre el concepte de crisi econòmica i la repercussió mundial que té en un cas concret.*
 - 4.1. *Compara la crisi energètica del 1973 amb la financera del 2008.*

BLOC 8. EL MÓN RECENT ENTRE ELS SEGLES XX I XXI

1. *Interpretar processos de canvis econòmics, socials i polítics mundials a mitjà termini.*
 - 1.1. *Interpreta el renaixement i el declivi de les nacions al nou mapa polític europeu*

d'aquesta època.

1.2. *Comprèn els pros i els contres de l'estat del benestar.*

2. Conèixer les causes i les conseqüències immediates de l'ensorrament de l'URSS i altres règims soviètics.

2.1. *Analitza diversos aspectes (polítics, econòmics, culturals) dels canvis produïts després de l'ensorrament de l'URSS.*

3. Conèixer els principals fets que varen conduir al canvi polític i social a Espanya després del 1975 i valorar diferents interpretacions d'aquest procés.

3.1. *Compara interpretacions diverses sobre la Transició espanyola dels anys setanta i de l'actualitat.*

3.2. *Enumera i descriu algunes de les principals fites que varen donar lloc al canvi en la societat espanyola de la Transició: coronació de Joan Carles I, Llei per a la reforma política de 1976, Llei d'amnistia de 1977, obertura de Corts Constituents, aprovació de la Constitució del 1978, primeres eleccions generals, creació de l'Estat de les autonomies, etc.*

3.3. *Analitza el problema del terrorisme a Espanya durant aquesta etapa (ETA, GRAPO, Terra Lliure, etc.): gènesi i història de les organitzacions terroristes aparició dels primers moviments associatius en defensa de les víctimes, etc.*

4. Entendre l'evolució de la construcció de la Unió Europea.

4.1. *Discuteix sobre la construcció i el futur de la Unió Europea.*

BLOC 9. LA REVOLUCIÓ TECNOLÒGICA I LA GLOBALITZACIÓ AL FINAL DEL SEGLE XX I PRINCIPI DEL XXI

1. Definir el concepte de *globalització* i identificar-ne alguns factors.

1.1. *Cerca notícies a la premsa d'algun sector amb relacions globalitzades i elabora arguments a favor i en contra.*

2. Identificar alguns dels canvis fonamentals que suposa la revolució tecnològica.

2.1. *Analitza algunes idees de progrés i de retrocés en la implantació de les tecnologies de la informació i la comunicació en diferents àmbits geogràfics.*

3. Reconèixer l'impacte local, regional, nacional i global d'aquests canvis, preveure possibles escenaris més o menys desitjables relacionats amb qüestions mediambientals transnacionals i discutir les noves realitats de l'espai globalitzat.

3.1. *Crea continguts que inclouen recursos com textos, mapes i gràfics per presentar algun aspecte conflictiu de les condicions socials del procés de globalització.*

BLOC 10. LA RELACIÓ ENTRE EL PASSAT, EL PRESENT I EL FUTUR A TRAVÉS DE LA HISTÒRIA I LA GEOGRAFIA

1. Reconèixer que el passat "no és mort i enterrat", sinó que determina el present i els diversos possibles futurs i espais o hi influeix.

1.1. *Planteja possibles beneficis i desavantatges per a les societats humanes i per al medi natural d'algunes conseqüències de l'escalfament global, com el desgel del Bàltic.*

1.2. *Valora com una Europa en guerra durant el segle XX pot arribar a una unió econòmica i política al segle XXI.*

1.3. *Compara, en un aspecte o en diversos, les revolucions industrials del segle XIX amb la revolució tecnològica de final del segle XX i principi del XXI.*

b) Criteris de qualificació

Els instruments de qualificació que farem servir per avaluar són els següents:

El treball diari de l'alumne/a. Mitjançant l'observació diària i el seguiment del

quadern de classe i de l'agenda avaluarem el treball diari i avaluar així la constància i l'esforç.

La implicació activa i positiva en el bon desenvolupament de la classe. Ens referim a la puntualitat en les entrades i sortides de classe, a la participació oral, a la col·laboració amb els companys i el professor o professora...

Les proves o exercicis tant escrits com orals sobre els continguts.

Els treballs o petites investigacions

Criteris de qualificació. És molt important tenir present que per obtenir una qualificació almenys de suficient, s'han de complir una sèrie de circumstàncies prèvies imprescindibles:

Assistència a classe amb regularitat i puntualitat.

Tenir el quadern de Ciències socials al dia: ordenat, complet, corregit i pulcre. En cas que el/la professor/a ho consideri oportú, serà obligatori presentar el quadern per poder aprovar la matèria.

Portar el material necessari per al correcte desenvolupament de les activitats.

Realitzar les activitats proposades (treballs, resums, mapes, gràfiques, ...), en els terminis previstos. Necessàriament hauran d'estar totes fetes i lliurades al professorat que les ha d'avaluar.

Tenir assolits els coneixements bàsics de cada una de les unitats didàctiques.

Es farà un examen després d'haver acabat un o dos temes. La nota mitjana dels exàmens representarà el 70% de la nota trimestral. Si no es té una mitjana igual o superior a 3 al primer cicle o a 4 en el segon cicle, es considerarà l'avaluació com a suspesa.

Es valorarà l'interès en el treball diari, concretament la puntualitat, la participació, el comportament, el treball a classe i a casa. Aquesta part representarà un 30% de la nota trimestral.

7. Els elements transversals tractats.

El tractament interdisciplinari d'aquesta etapa és molt ampli, ja que, d'acord amb les finalitats, els objectius, els continguts i els estàndards d'aprenentatge avaluables de l'etapa, s'han d'obtenir, segons la normativa, les competències clau i una sèrie de finalitats, entre les quals podem destacar les següents: el ple desenvolupament de la personalitat i de les capacitats dels alumnes; l'educació en el respecte dels drets i les llibertats fonamentals, en la igualtat de drets i oportunitats, en la igualtat de tracte i la no-discriminació, i en la tolerància i la llibertat dins els principis democràtics de convivència; el plurilingüisme i la interculturalitat, i la prevenció dels conflictes i la

resolució pacífica d'aquests.

S'han de dur a terme treballs de recerca que han d'obligar a emprar diferents fonts i recursos bibliogràfics, audiovisuals i informàtics de forma interdisciplinària per aconseguir que els alumnes arribin a investigar, valorar, exposar i aplicar els coneixements associats a l'assignatura de geografia i història.

8. Procediments de suport a alumnes NESE, de recuperació i de seguiment d'alumnes repetidors

Suport a alumnes NESE

En relació al l'atenció i suport als alumnes amb NESE, des del departament s'elaboraran les adaptacions curriculars no significatives que siguin necessàries per tal de permetre a l'alumne el seguiment de la matèria i l'assoliment dels objectius didàctics plantejats a principi de curs. Això no obstant, en els casos en que els alumnes no requereixin aquest tipus d'actuació sinó més aviat un suport educatiu, els professors del departament es posaran a la seva disposició, d'acord amb la seva disponibilitat horària.

En aquest curs 2016-2017 comptamamb una hora de suport setmanal a cada grup de primer d'ESO.

Alumnes repetidors

Als alumnes repetidors se'ls prestarà una atenció especial. Aquesta atenció es concretarà en un major seguiment dels seus progressos, major atenció en la feina que van realitzant i més incidència en la necessitat de treballar per passar de curs sense assignatures suspeses.

Recuperació de la matèria al llarg del curs i al setembre

Al llarg del curs es podran dur a terme activitats de recuperació de la matèria suspesa, de forma trimestral o bé de forma global a final de curs, en forma de proves escrites de recuperació o de treballs específics. En qualsevol cas, el professor de la matèria en determinarà la necessitat i informarà puntualment a l'alumnat d'aquests mecanismes de recuperació.

A l'avaluació extraordinària de setembre, l'alumne/a haurà de fer un examen sobre tota la matèria impartida al llarg del curs (o sobre una part, segons el criteri del professor/a). També haurà de lliurar una tasca d'estiu. Aquesta tasca suposarà, cas d'estar ben feta, fins a un 40% de la nota.

Alumnes amb la matèria pendent

L'alumnat que tengui la matèria d'un curs anterior pendent haurà de realitzar l'examen específic de recuperació de pendents i lliurar la feina de recuperació correctament realitzada (en cas de tenir pendent més d'un curs, haurà de fer la feina i l'examen corresponent a cada curs pendent)..

La feina de recuperació de pendents serà entregada pel professor/a durant el primer trimestre i es podrà trobar a la web del centre (www.iesalbuhaira.es). Cal recordar que les matèries pendents es computen a efectes de promoció i titulació igual que les del curs actual. Es concretarà la data d'entrega de la tasca i de la realització de la prova escrita en el pla de pendents.

9. Criteris per elaborar les ACI

El principal criteri a l'hora d'elaborar les ACI serà aconseguir la consecució dels objectius màxims que permeti la competència curricular de cada alumne. A partir d'aquesta premissa, s'intentarà que l'adaptació permeti que l'alumne segueixi la dinàmica de classe i emprar el mateix material de classe que la resta dels seus companys. Quan això no sigui possible, es prepararà un dossier de feina que l'alumne anirà realitzant a classe amb l'ajuda del professor. En el cas d'adaptacions molt significatives, s'optarà per prioritzar aquells continguts de caire eminentment pràctic per sobre aquells teòrics, ja que es considera que aquests seran més fàcils d'assimilar per part de l'alumne i li permetran treballar de forma més autònoma dins l'aula. Es procurarà comptar amb l'assessorament del departament d'orientació del centre per tal de dur a terme unes adaptacions curriculars el més acurades que sigui possible.

10. Seguiment de la Programació Didàctica. Indicadors d'assoliment.

Inicialment no se'n realitzen, més enllà de la flexibilitat esmentada en el cas des alumnes del programa ALTER que han de recuperar la matèria pendent. Cas de realitzar-se al llarg del curs, serien convenient explicades, justificades i recollides en el llibre d'actes del departament i en la memòria.

Cada trimenstre s'avaluarà el compliment de la programació i s'introduiran les esmenes corresponents.

11. Material i recursos didàctics

Llibres de text:

Geografia i Història 1	9788468231075	Albet – Benejam – García - Gatell	Vicens Vives
------------------------	---------------	--------------------------------------	--------------

Geografia i Història 2	978846823679 7	Albet – Benejam – García - Gatell	Vicens Vives
Geografia i Història 3	978846823450 2	Albet-Bosch – Garcia - González-Monfort	Vicens Vives
Geografia i Història 4	978846823680 3	M. García – C. Gatell- S. Riesco	Vicens Vives

Altres materials:

S'empraran mapes, textos, pel·lícules i en general, tot tipus de material que permeti un major acostament a la matèria tractada i una major comprensió d'aquesta per part de l'alumnat.

12. Activitats complementàries i extraescolars

A principi de curs es plantegen les següents activitats, en el benentès que aquestes es poden substituir per altres més adequades, no realitzar-se si la temporalització això ho aconsella o ampliar-se amb altres activitats que sorgeixen al llarg del curs i de les quals no es té constància a dia d'avui:

CURS	ACTIVITAT	DATA / AVALUACIÓ
1er d'ESO	Visita a un jaciment arqueològic a concretar.	3a avaluació
2on d'ESO	Visita a la fira medieval de Capdepera.	Mes de maig.
2on Batxillerat	Visita a <i>El Corte Inglés</i> . <i>Matèria d'Economia</i>	2a avaluació.

13. Prevenció de la violència de gènere, de la violència terrorista i de qualsevol forma de violència, racisme o xenofòbia, inclòs l'estudi de qualsevol crim contra la humanitat.

Aquest tema es treballa conjuntament amb la Comissió de Solidaritat al llarg de tot el curs.